

SANGSTHJERNEN

Tonedøv, bortkommen og på grensen til Aspergers. Det var en trang start på karrieren for Talking Heads-legenden David Byrne.

TEKST LINE TILLER
New York

– **JEG BLE MIN HOBBY**, ikke min drøm.

Mannen bak den legendariske rockegruppen Talking Heads sier det uten noen form for melankoli. Genierklærte David Byrne (61) tasser rundt i sitt solfylte arbeidsstudio i Soho i New York, fullt av hvite, små esker fylt med gamle videokassetter av lange konserter, bilder fra da han fortsatt hadde svart hår, og de nyeste bøkene hans «Bicycle Diaries» (2009) og «How Music Works» (2012).

– Jeg var ikke veldig opptatt av musikk, egentlig. Jeg hadde ikke et intenst driv etter å oppnå en karriere, eller et ønske om at noe stort absolutt skulle skje. Om jeg hadde feilet, ville det ikke brydd meg så mye.

– Talking Heads ble til fordi du ikke hadde en plan eller et ønske om en karriere?

– Ja. Det tror jeg.

Byrne leker fortsatt, også med sin seneste musikalske kreasjon, «Love This Giant». Popalbumet er et samarbeidsprosjekt mellom Byrne og den amerikanske singer/songwriteren Annie Erin Clark (30), bedre kjent under artistnavnet St. Vincent. Førstkommende tirsdag opptre de to på Folketeateret i Oslo.

– Vi har laget en uvanlig plate, men absolutt ikke noe kunstprosjekt, selv om folk kanskje tror det når de hører at det er meg, St. Vincent og et åttemanns brassband, liksom.

DEN VIKTIGSTE REGELEN. Allerede som barn var skotskfødte David Byrne annerledes. En gutt på grensen til Aspergers syndrom, har han selv sagt. I ungdomsskolekoret fikk han ikke stå lenge i rekkene, fordi læreren mente han virket tonedøv og bortkommen. Likevel lærte Byrne å spille både trekkspill og fiolin allerede før han fylte ti, men da tiden kom for å velge studieretning, valgte han kunsthøyskoler. Før han hoppet av, og startet det kortlevede bandet The Artistics sammen med medstudent Chris Frantz. Den kommende trommeslageren i Talking Heads flyttet til New York i 1974 sammen med Byrne og kjæresten

TALKING HEADS. Rockegruppen som ikke ville være en rockegruppe avbildet i Nederland i 1977. Fra venstre: Chris Frantz, Tina Weymouth, David Byrne og Jerry Harrison.

DAVID BYRNE

FØDT 1952, i Dumbarton, Skottland. Har bodd i USA siden han var to.

ETTER diverse kunstutdannelse startet han new wave-bandet Talking Heads sammen med to studiekamerater. Utga åtte album mellom 1975 og 1991.

HAR skrevet bestselgerbøkene «Bicycle Diaries» (2009) og «How Music

Works» (2012). Har registrert sine egne kunst og konsertfilmer, «Stop Making Sense» (1984) vant Golden Globe for beste dokumentar.

OSCAR-BELØNNET for musikken til Bernardo Bertolucci-filmen «Den siste keiseren» (1987). Aktuell med konsert på Folketeateret 20. august.

NETT davidbyrne.com

Tina Weymouth, som fikk i oppdrag å lære seg å spille bassgitar. Byrne og co. hadde ingen taktikk, men de hadde regler.

– Selv om gitaristen i Television hadde mange virtuose gitarsoloer som jeg elsket, så var ikke det lov i Talking Heads. Mange hvite artister på den tiden syn-

tes det var kult å høres ut som en svart mann, derfor var en annen regel at jeg måtte synge med min egen stemme og forsøke å skrive tekster som ikke var typisk baby-baby-baby. Jeg måtte finne opp et nytt språk. Kanskje ikke akkurat et språk man bruker under konversasjoner, sier Byrne.

Han ville lage annerledes sanger. «Psycho Killer». «Once In A Lifetime». «Stop Making Sense». Noe unikt hver gang. Det har alltid vært hans førsteprioritet.

– Det viktigste var at vi ikke skulle ha en identifiserbar sound. Jeg hadde sett diverse rockeband oppnå stor suksess, for så å bli fanget når de holdt seg til én lydtype.

Lite av 1970- og 1980-tallets pop- og rockmusikk falt i smak hos Byrne. Han så på de andre bandene som dinosaurer, som noe han måtte skille seg fra. Byrne ville, om ikke synge om vanlige ting, i alle fall se normal ut. Kanskje med en overdimensjonert grå dress inspirert av japansk teater, men ellers lite snikksnakk.

– De store bandene levde et glamorøst liv, og det hadde ikke noe med meg å gjøre.

– Du var ikke sjalu?

– N ... ei.

– Det svaret kom ikke helt kontant?

Byrne forsøker å gjemme et smil, ser ned på sine hvite Converse-sko.

– Alt virket bare så dekadent. Enkelte var helt gale, noen av dem laget et par bra sanger, og så døde de av dop og alkohol. For et bortkastet liv! De kunne levd lenge av musikken, og vært glade. De behøvde ikke å leve myten.

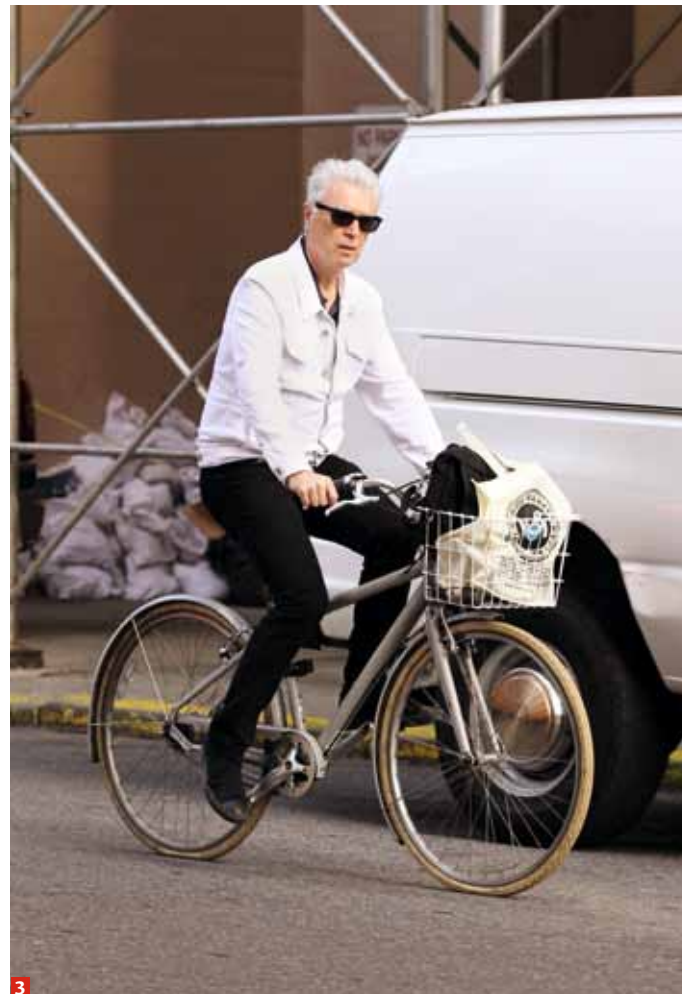
Talking Heads ble aldri et stadionband, men vant et stort, verdensomspennende publikum.

– Da jeg ble klar over at flere folk hørte på, ble tilværelsen vår mer som et samfunn, et kollektiv. Vi mistet oss selv i denne store gruppen mennesker som plutselig så på oss, og tok vare på oss. Det var en deilig følelse. »

SER ALLTID FREMOVER. – Det er enkelt å si at ting var så mye bedre før, man må være forsiktig med det. Jeg er stolt av fortiden og sånn, men jeg ser hele tiden frem mot hva den neste greien er, sier musiker David Byrne.

1 LÅSTE DØRER. David Byrne liker låste dører og ukjent farvann. – Slik kan jeg fortelle alle andre at «jeg gikk inn ... og det var kjedelig», sier Byrne, som mener det er et problem at han er så nysgjerrig.

2 GLODEN GLOBE-VINNER. I 1984 laget Byrne konsertfilmdokumentaren «Stop Making Sense» sammen med Bernie Worrell, Jerry Harrison, Ednah Holt, Lynn Mabry, Tina Weymouth, Chris Frantz og Alex Weir.

3 DAGENS DAVID. Dette synet, av en hvithåret Byrne på sykkel, er ikke uvanlig i Soho på Manhattan, hvor han har sitt nåværende kontor. – På sykkel blir du mer intim med byen. Det er som om den blir en forlenget del av kroppen din. Det er en god følelse, sier han.

4 KUNSTNER I HJERTET. Byrnes installasjoner har reist verden rundt. En av hans kunstprosjekter heter «Playing The Building», her fra London i 2009. – Den kommer til Bergen neste år, jeg har funnet en gammel forlatt bygning som passer godt til å bli et instrument, sier Byrne.

5 SANNHETEN OM TEXAS. I 1986 regisserte Byrne filmen «True Stories», en musikal basert på historier om Texas og texanere funnet i tabloidaviser. Under innspillingen fant han sin (eks)kone.

6 THE BIG SUIT. En designer fortalte Byrne at «alt er større på scenen». Byrne tenkte på klærne, og tegnet derfor den gjenkjennelige overdimensjonerte dressen på en serviett under et restaurantbesøk i Japan. – Jeg ville ikke gjøre noe tradisjonelt rockette, sier Byrne om påfunnet.

NOEN GANGER TENKER JEG AT LYKKEN KANSKJE LIGGER I Å GI OPP

DAVID BYRNE artist

» **SOSIAL GULROT.** David Byrne minnes den legendariske musikkklubben CCBG på Manhattan, New York, scenen hvor Talking Heads prøvde ut nye former og retninger. De brukte publikum som prøvekamerer og fant ut hva de selv likte. Men når nattgjester som Ramones, Blondie og Patti Smith dro videre ut på byen, gikk Byrne heller hjem.

– Jeg har en veldig høy arbeidsmoral, og – det høres litt sykt ut – jeg måtte skrive noen setninger på en sang først, eller finne en perfekt tone, før jeg belønnet meg selv med å dra på Mudd Club for å henge med venner eller se nye konserter.

– Hva var sykt med det?
– At jeg kunne holde igjen en stor glede på den måten. At å være sosial ble en annenrangs greie, en slags gulrot.

Selv om nettene ble brukt bak en skrivebordslampe og kveldene foran mikrofonen, måtte Byrne også ha en dagjobb. I oppstartsårene jobbet han for et reklamebyrå på Manhattan, i et mørkerom hvor han retusjerte og forstørret bilder av modeller som skulle selge sminke.

– Etter arbeidstid designet jeg de to første albumcoverne til Talking Heads, samtidig som jeg lyttet til radio og sang høyt for meg selv. Ingen hørte meg. Ingen så meg. Der hadde jeg min egen lille sone.

– Så du sang gjerne foran store folkemengder, men ville ikke at noen skulle høre stemmen din på dagtid?
– Fordi jeg ikke sang mine egne sanger, sier han.
– *Guilty pleasures?*
– Ja. He-he.
– Hvilke da?
– Jeg husker ikke.
– Toto med «Africa»?
– Sannsynligvis ikke, men noe i den duren.

STEMMENE PÅ SIDELINJEN. Etter det kommersielle gjennombruddet med «Burning Down The House» i 1983, laget bandet ytterligere tre plater. Byrne la stadig mer av seg selv i skivene.

På bandets siste album, «Naked» fra 1988, kunne det merkes at Byrne etter konsertene hadde begynt å stikke innom salsaklubbene langs Bleecker street. Han ble småforelsket i Celia Cruz og Tito Puente, og begynte å interessere seg for latinske rytmer, noe han forteller de andre i bandet overhodet ikke var opptatt av å utforske.

– Vi kunne kanskje hatt et lengre liv, men grunnen til oppløsningen var halvt musikalsk og halvt personlig.

Etter at stemningen stadig ble mer anspent mellom medlemmene fordi «vi hang sammen absolutt hele tiden», gikk alle hver til sitt i 1991. Men Byrne har aldri vært alene. Arcade Fire og Fatboy Slim er to av hans seneste kolleger. Mest kjent er kanskje likevel hans årelange samarbeid med den britiske musikeren Brian Eno.

Ved å ha en utfordrende annenstemme på sidelinjen, blir det umulig for Byrne å lage musikk med triks og teknikker han allerede har benyttet seg av.

– Jeg tar alt det den andre parten foreslår helt seriøst, selv om ideene for meg kan høres ut som galskap. Jeg tvinger meg selv til å ikke kritisere, og ender opp med musikk som låter som ingenting jeg kunne ha kommet på selv ... eh, vel, noe av det kunne jeg vel ha laget alene.

Det nye albumet, «Love This Giant», ble til etter en mengde eposter mellom Byrne og den 31 år yngre Annie Erin Clark. Det er umulig å si hvem som er ansvarlig for hva, men begge to måtte ta på seg kosmosbrillene. Å skrive smått og personlig ville blitt feil når hornorkesteret henger såpass tungt over teksten, mener Byrne.

– Jeg måtte vekke noen større metaforer i låtene. Slik som skogen. Og universet og tid og rom. Kanskje handler ikke en sang om faktisk fysikk, men om kjærlighet.

– Hva er kjærlighet for deg?
– Det kommer an på. Det finnes mange typer kjærlighet, sier han.
Så ler han høyt.
– Du elsker deg selv. Du elsker barna dine. Du elsker jobben din. Og du elsker vennene dine. Disse måtene å elske på, er veldig forskjellige. En venn av meg har forsvunnet i det siste. Ikke på et dårlig vis, altså. Men hun har forduftet stille. Jeg tenker at hun er forelsket. Hun befinner seg nok i det øyeblikket hvor man blir besatt. Denne typen kjærlighet er fantastisk, men også ganske farlig.

SKOTSK KJÆRLIGHET. I 1986 regisserte Byrne «True Stories», filmen han har beskrevet som «'60 Minutes' på syre». Under innspillingen møtte han kostymedesigneren Adelle Lutz. De giftet seg raskt, og fikk en datter sammen, før de ble skilt i 2004. I etter- »

FOTO: STEPHEN J. COHEN/GETTY IMAGES/ALLOVER PRESS

LOVE THIS GIANT. David Byrne slapper aldri av. Ifjor høst utga han en ny samarbeidsplate, denne gangen med den amerikanske singer/songwriteren Annie Clark, best kjent som St. Vincent. I det siste har de, sammen med et åttemanns brassband, reist på turné i USA og Australia. Nå er turen kommet til Norge.

» tid hadde Byrne et fire år langt forhold til kunstneren Cindy Sherman, men også den kjærligheten tok slutt.

– Vil du si livet ditt har vært rikt på kjærlighet?

Byrne drar på det.

– Ja ... jeg tror det.

Tenker litt igjen.

– Mine foreldre, som fortsatt lever, er fra Skottland. Jeg er fra Skottland.

– Vi er alle veldig reserverte, jeg tror det er en del av den skotske arven. Vi viser ikke kjærlighet på samme måte som folk fra andre kulturer. Den finnes, men det blir ikke sagt, eller uttrykt. Så når man lever sitt liv i den amerikanske kulturen, hvor folk roper ut hvor mye de elsker hverandre hele tiden, så tenker jeg: «Er min familie annerledes?»

Moren Emma løftet sjelden en moralsk pekefinger, og far Tom kunne fikse en ubåt med en kleshenger. Liberale, politisk aktive og eksentriske, men fattige på de store følelsene.

– Jeg har brukt denne avstanden i sangtekster og det har nok gjort meg til en bedre musiker. Det har vært mulig for meg å sette meg inn i forskjellige karakterer, å skrive fra ståstedet til noen andre. Å virkelig være dem, å la de fortelle meg hva de tenker.

BYRNE I BERGEN. Gjennom hele 1990-tallet, og frem til i dag, har Byrnes installasjoner og grafikkunst reist på turneer fra undergrunnsbanen i Stockholm til gallerier i Japan. Noen ganger gjør han også anonyme verk. I 1998 likte han å kle møbler i klær; i en lang periode var han besatt av stoler. Tegnet skisser av dem. Mulige selvportrett, eller mulige møbeldesign.

– Du vil puste liv i ting som ikke er mennesker?

– Definitivt. Jeg sanser ofte personen bak tingene.

Formen på stolen er veldig antroposofisk. De ser ut som personer. De har egenartede føtter. Stolen ser på deg på en spesiell måte.

Like før han ga ut bestselgerboken «Bicycle Diaries», hvor Byrne legger ut om alt fra arkitektur til mote og globalisering, humoristisk sett fra setet på den sammenleggbare sykkelstativ for New Yorks fortau. De ble formet som damesko, på 5th Avenue, og dollartegn, rundt Wall Street. En liten sak han gjorde bare fordi han ble spurt. Lydinstallasjonen «Playing The Building», hvor Byrne konverterer en forlatt bygning til et gigainstrument, er et prosjekt han skal bringe til Bergen neste vår, forteller han.

– Noen ganger tenker jeg at lykken kanskje ligger i å gi opp. Det å hele tiden absolutt måtte se etter noe nytt

og spennende, ting jeg ikke vet noe om – det er som en besettelse. Finnes det en ende, tenker jeg? Finnes det en tid når jeg bare kan lene meg tilbake og tenke at jeg ikke trenger å vite alt, at jeg vet nok nå? Å endelig føle at man forstår. At man skal være fornøyd med å se solnedgangen. At man da finner lykken. At jeg blir glad for å bare sitte på verandaen og ... lese en bok eller noe.

– Vil det noengang skje med deg?

Byrne holder ikke blikket lenger enn i halvannet sekund, før han nesten hvisker for seg selv: «Jeg vet ikke».

– Tror du folk ser på deg som smartere og rarere enn måten du ser på deg selv?

– For meg er alt jeg gjør forståelig og meningsfullt, til og med normalt. Men, ja. Jo. Jeg har lest at folk synes jeg er underlig.

– Hva tenker du om det?

– Om jeg er generøs, så tenker jeg at noen helt sikkert synes det er greit å bare se på solnedgangen, lese en bok, ta en drink med en venn nå og da. Og det er flott for dem, men dette har ikke jeg funnet. Så for dem er jeg uvanlig. Fordi de har funnet fred. På en måte.

– Jeg har oppdaget at folk er mindre mistenksom mot de eldre. En mann med grått hår på en sykkel utgjør ingen fare. **D2**